

Saidjah en Adinda

Multatuli
Saïdjah en Adinda

in beeld gebracht door
DICK MATENA

UITGEVERIJ DE ARBEIDERSPERS
AMSTERDAM • ANTWERPEN

Copyright teksten © Multatuli
Copyright illustraties © 2021 Dick Matena
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van BV Uitgeverij De Arbeiderspers, Weteringschans 259, 1017 xJ Amsterdam.

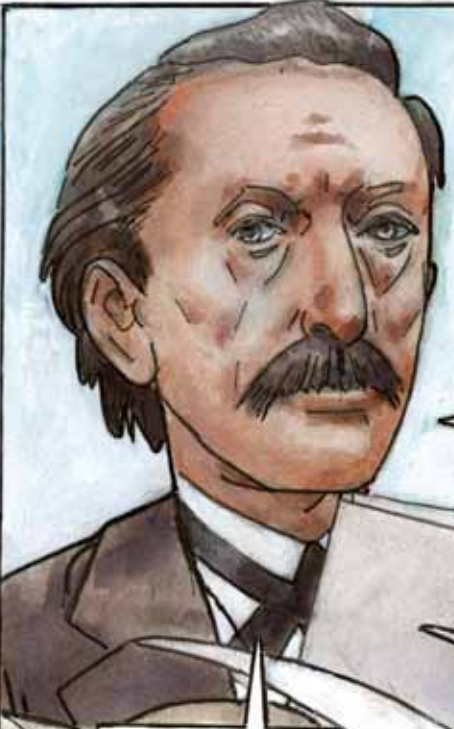
Omslagontwerp: Bram van Baal
Omslagillustratie: Dick Matena
Portret auteur: Chris van Houts
Lithografie: Wilco Art Books
Lettering strippagina's: Rick van Duuren

ISBN 978 90 295 4108 4 / NUR 363

www.arbeiderspers.nl
www.dickmatena.com

Multatuli vertelt van Saïdjah en Adinda

Zie een verklarende woordenlijst op bladzijden 122 en 123

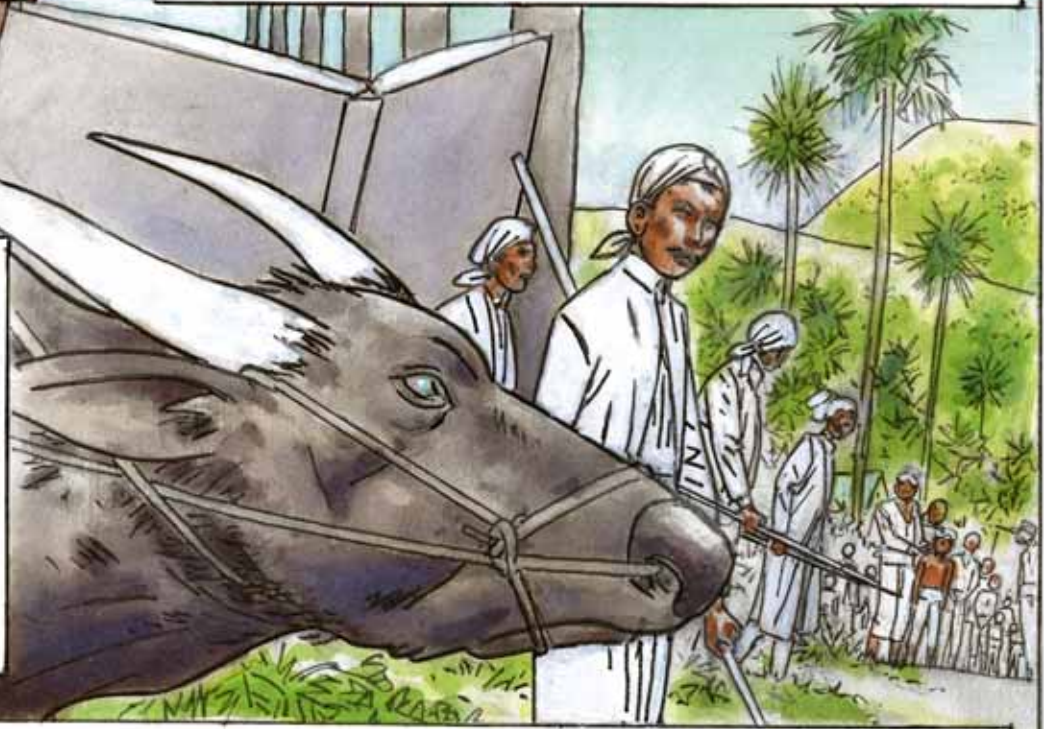

Saidjah's vader had een buffel, waarmee hij zijn veld bewerkte. Toen deze buffel hem was afgenomen door het districtshoofd van Parang-Koedjang, was hij zeer bedroefd, en sprak geen woord, vele dagen lang. Want de tijd van ploegen was nabij, en 't was te vrezen, als men de sawa niet tijdig bewerkte, dat ook de tijd van zaaien zou voorbijgaan, en eindelijk, dat er geen padie zou te snijden zijn, om die te bergen in de loemboeng van het huis.

Ik moet hierbij voor lezers, die wel Java doch niet Bantam kennen, de opmerking maken dat in deze residentie persoonlijk grondeigendom bestaat, wat elders niet het geval is.

Saidjah's vader nu was zeer bekommerd. Hij vreesde dat zijn vrouw behoefte zou hebben aan rijst, en ook Saidjah, die nog een kind was, en de broertjes en zusjes van Saidjah.

Ook zou het districtshoofd hem aanklagen bij de assistent-resident, als hij achterlijk was in de betaling van zijn landrenten. Want daarop staat straf bij de wet.

Toen nam Saidjah's vader een kris die poesaka was van zijn vader. De kris was niet zeer schoon,

maar er waren zilveren banden om de schede, en ook op de punt der schede was een plaatje zilver.

Hij verkocht
deze kris
aan een
Chinees,
die op de
hoofdplaats
woonde

en kwam thuis met vierentwintig
gulden, voor welk geld hij een
andere buffel kocht.

Saïdjah, die toen omstreeks zeven jaar oud was, had met
de nieuwe buffel spoedig vriendschap gesloten.

Ik zeg niet zonder doel: vriendschap, want het is inderdaad treffend te zien hoe de Javase kerbo zich hecht aan de kleine jongen die hem bewaakt en verzorgt. Het sterke dier buigt gewillig de zware kop rechts of links of omlaag naar de vingerdruk van 't kind, dat hij kent, dat hij verstaat, waarmee hij is opgegroeid. Zulke vriendschap dan had ook de kleine Saïdjah spoedig weten in te boezemen aan de nieuwe gast, en Saïdjah's aanmoedigende kinderstem scheen meer kracht nog te geven aan de krachtvolle schoften van 't sterke dier,

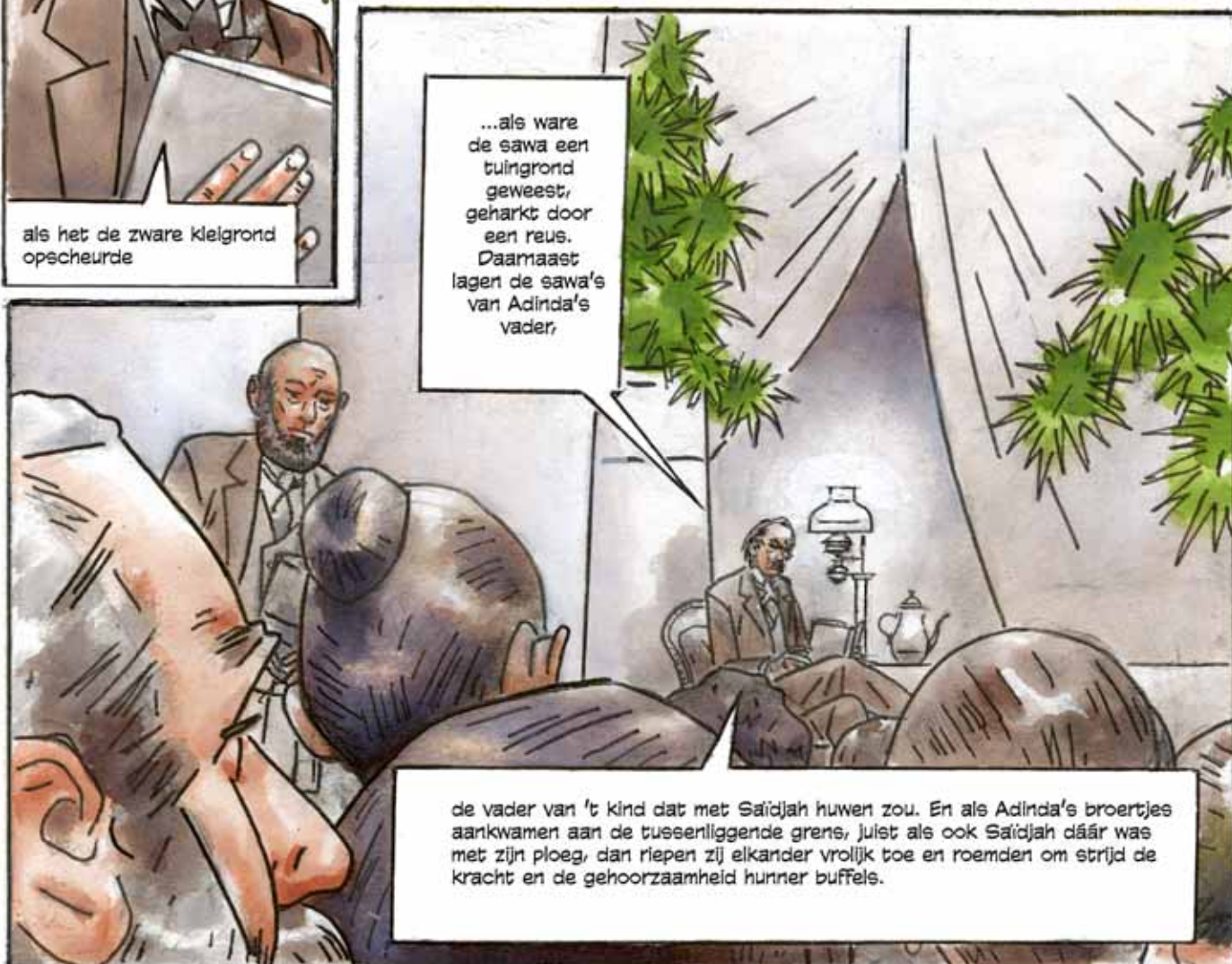
als het de zware kleigrond opscheurde

en zijn weg tekende in diepe scherpe voren.

De buffel keerde gewillig om als hij aan 't eind was van de akker, en verloor geen duimbreed grond bij het terugploegen van de nieuwe voor, die altijd naast de oude lag...

...als ware de sawa een tuingrond geweest, geharkt door een reus. Daarnaast lagen de sawa's van Adinda's vader,

de vader van 't kind dat met Saïdjah huwen zou. En als Adinda's broertjes aankwamen aan de tussenliggende grens, juist als ook Saïdjah dáár was met zijn ploeg, dan riepen zij elkander vrolijk toe en roemden om strijd de kracht en de gehoorzaamheid hunner buffels.

Maar ik geloof dat die van Saïdjah de beste was.

Misschien wel omdat deze hem beter dan de anderen wist toe te spreken. Want buffels zijn zeer gevoelig voor goede toespraak.

Saïdjah was negen jaar oud geworden en Adinda reeds zes jaren, voor deze buffel aan Saïdjah's vader werd afgenomen door het districtshoofd van Parang-Koedjang.

Saïdjah's vader, die zeer arm was, verkocht nu aan een Chinees twee zilveren klamboehaken, poesaka van de ouders zijner vrouw, voor achttien gulden.

En voor dat geld kocht hij een nieuwe buffel.

Maar Saïdjah was bedroefd.

Want hij wist van Adinda's broertjes dat de vorige buffel was heengedreven naar de hoofdplaats

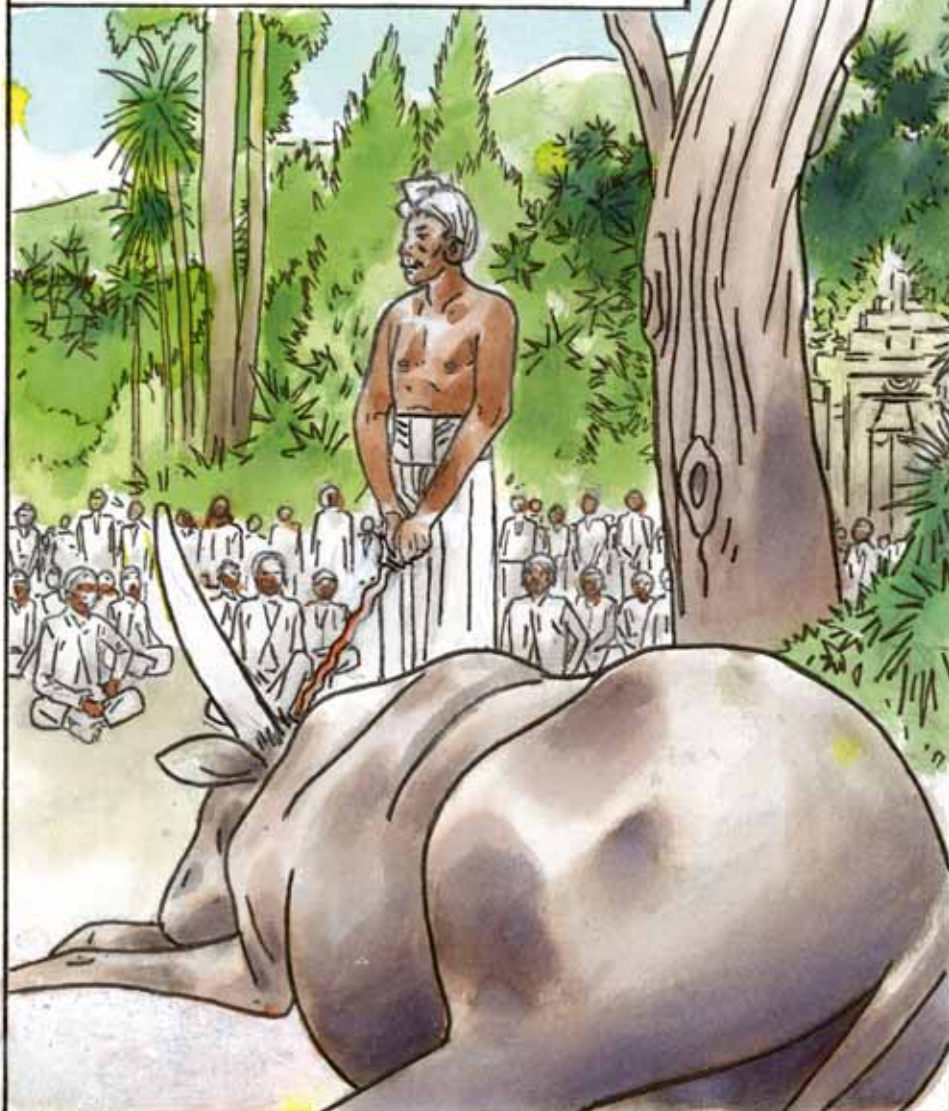

en hij had zijn vader gevraagd of deze het dier niet gezien had toen hij daar was om de klamboehaken te verkopen?

Op welke vraag Saïdjah's vader niet had willen antwoorden.

Daarom vreesde hij dat zijn buffel geslacht was, zoals de andere buffels die het districtshoofd afnam aan de bevolking.

En Saïdjah schreide veel als hij dacht aan de arme buffel waarmee hij twee jaren zo innig had omgegaan.

En hij kon niet eten, lange tijd,

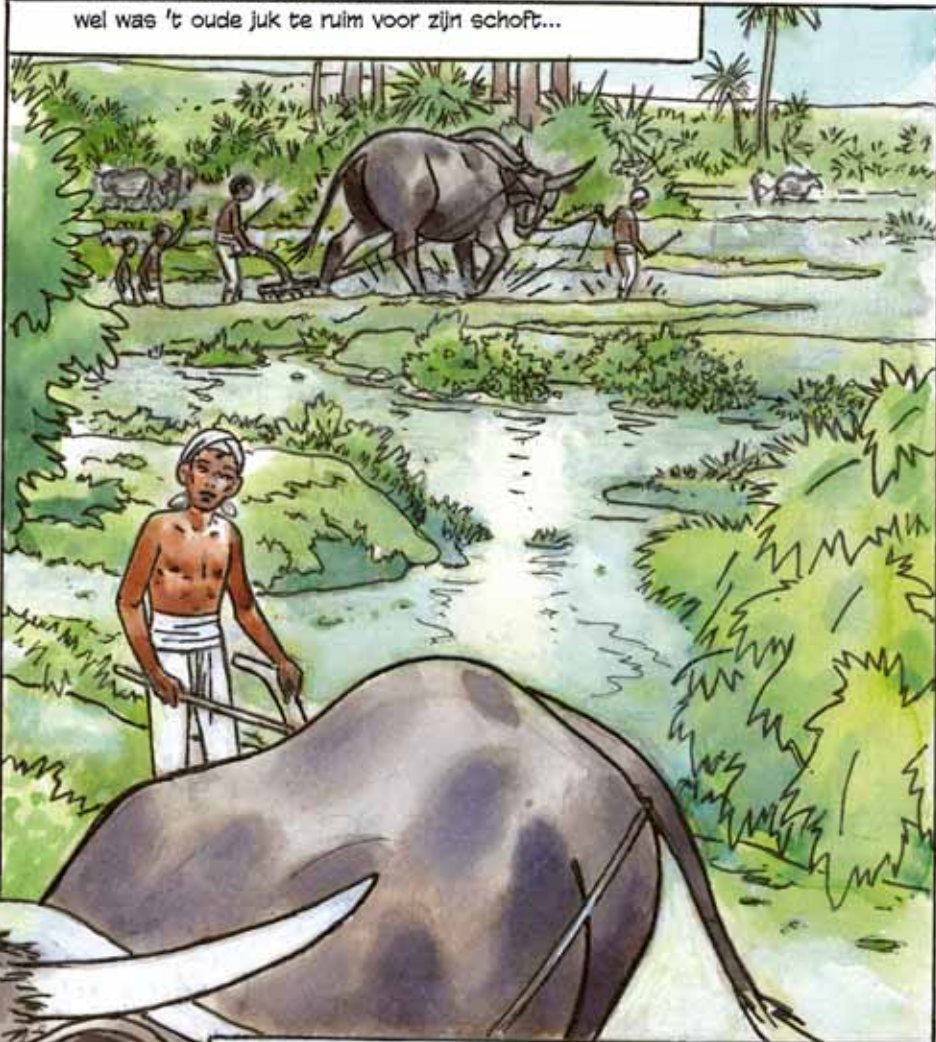
want zijn keel was te nauw als hij slikte. Men bedenke dat Saïdjah een kind was.

De nieuwe buffel leerde Saïdjah kennen, en nam in de genegenheid van het kind zeer spoedig de plaats in van zijn voorganger... al te spoedig eigenlijk.

Want, helaas, de wasindrucken van ons hart worden zo licht gladgestreken, om plaats te maken voor later schrift.

wel was 't oude juk te ruim voor zijn schoft...

Hoe dit zij,

de nieuwe buffel was wel niet zo sterk als de vorige...

maar 't arme dier was gewillig als zijn voorganger die geslacht was.

En al kon Saïdjah niet meer roemen op de kracht van zijn buffel bij 't ontmoeten van Adinda's broertjes aan de grens.

hij beweerde toch dat geen ander de zijne overtrof in goede wil. En wanneer de vore niet zo rechtlijnig liep als voorheen

of als er aardklonten ondoorgesneden waren omgegaan, werkte hij dat gaarne bij met zijn patjol, zoveel hij kon.

Bovendien, geen buffel had een oeser-oeseran als de zijne.

De penghoeloe zelf had gezegd dat er oentoeng was in de loop van die haarwervels op de achterschoften.

Eens, in 't veld, riep Saïdjah tevergeefs zijn buffel toe, wat spoed te maken.

Het dier stond pal. Saïdjah, verstoord over zo grote en vooral zo ongewone weerspannigheid, kon zich niet weerhouden een belediging te uiten.

Hij riep:

A.S.

Ieder die in Indië geweest is, zal mij verstaan. En wie me niet verstaat, wint erbij dat ik hem de uitlegging bespaar van een grove uitdrukking.

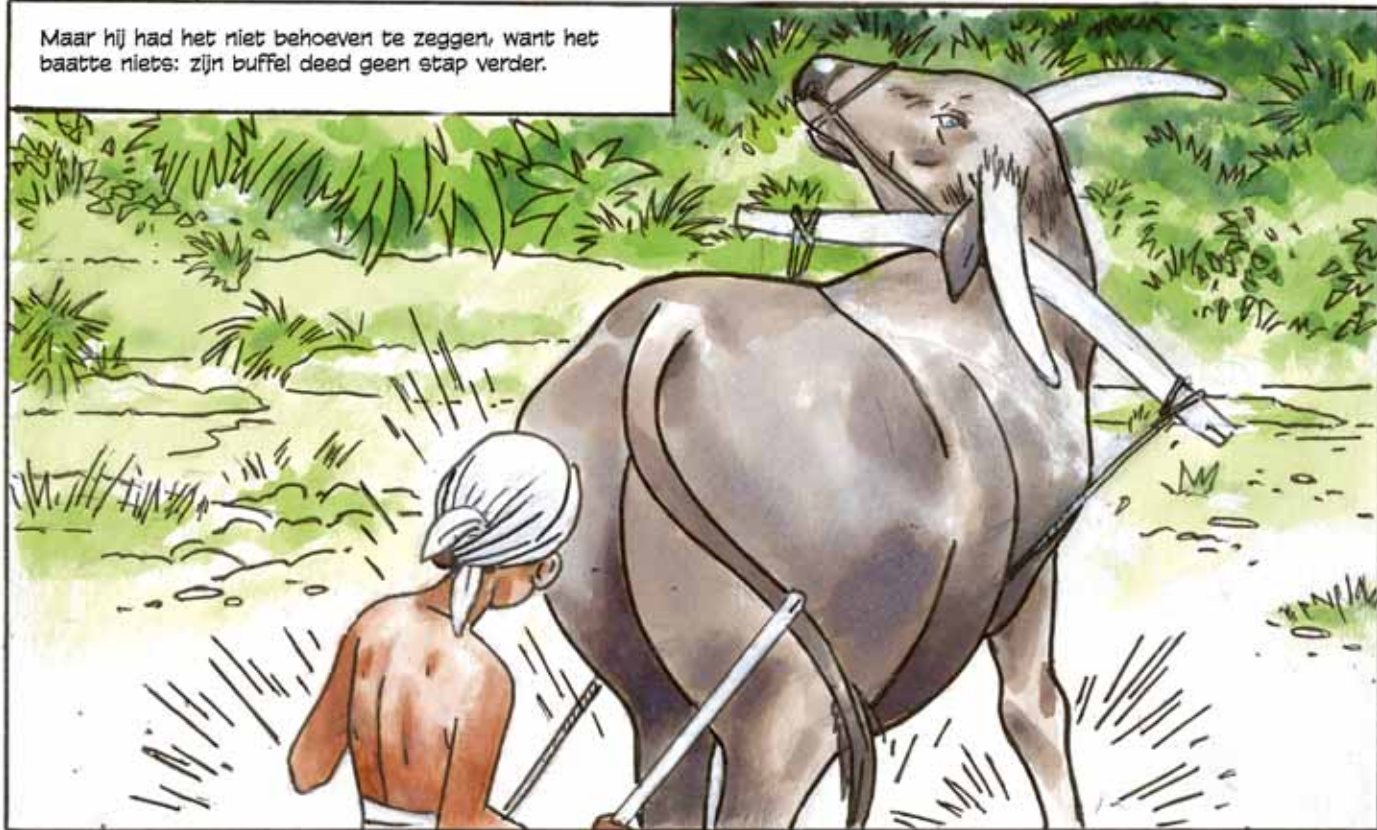

Sa'idjah bedoelde evenwel niets kwaads daarmee.

Hij zei 't maar omdat hij 't zo dikwijls had horen zeggen door anderen, als ze ontevreden waren over hun buffels.

Maar hij had het niet behoeven te zeggen, want het baatte niets: zijn buffel deed geen stap verder.

Hij schudde de kop als om 't juk af te werpen...

Men zag de adem uit zijn neusgaten... Hij blies, sidderde, rilde.. er was angst in zijn blauwe oog

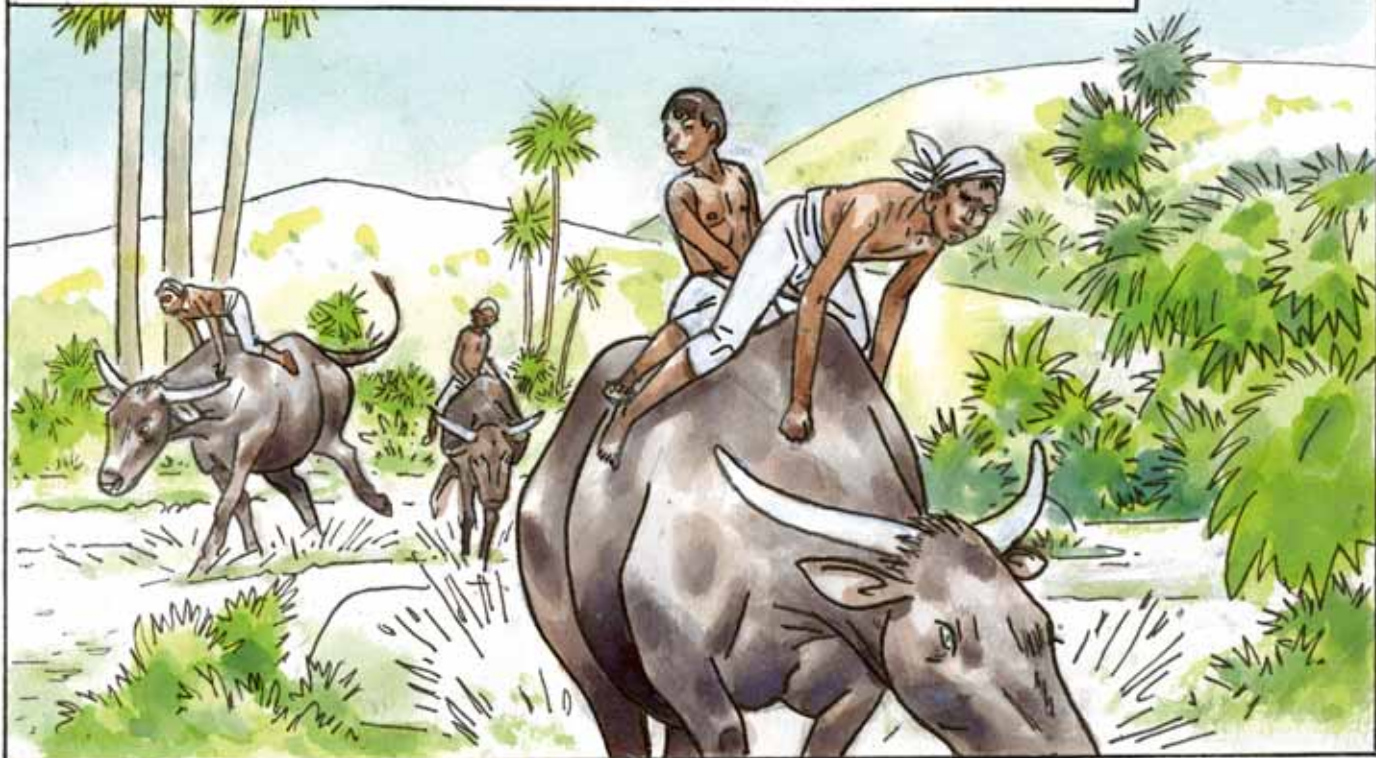
en de bovenlip was opgetrokken, zodat het tandvlees bloot lag...

'Vlucht, vlucht,' riepen op eenmaal Adinda's broertjes.

Saïdjah,
vlucht!

Daar is
een
tijger!

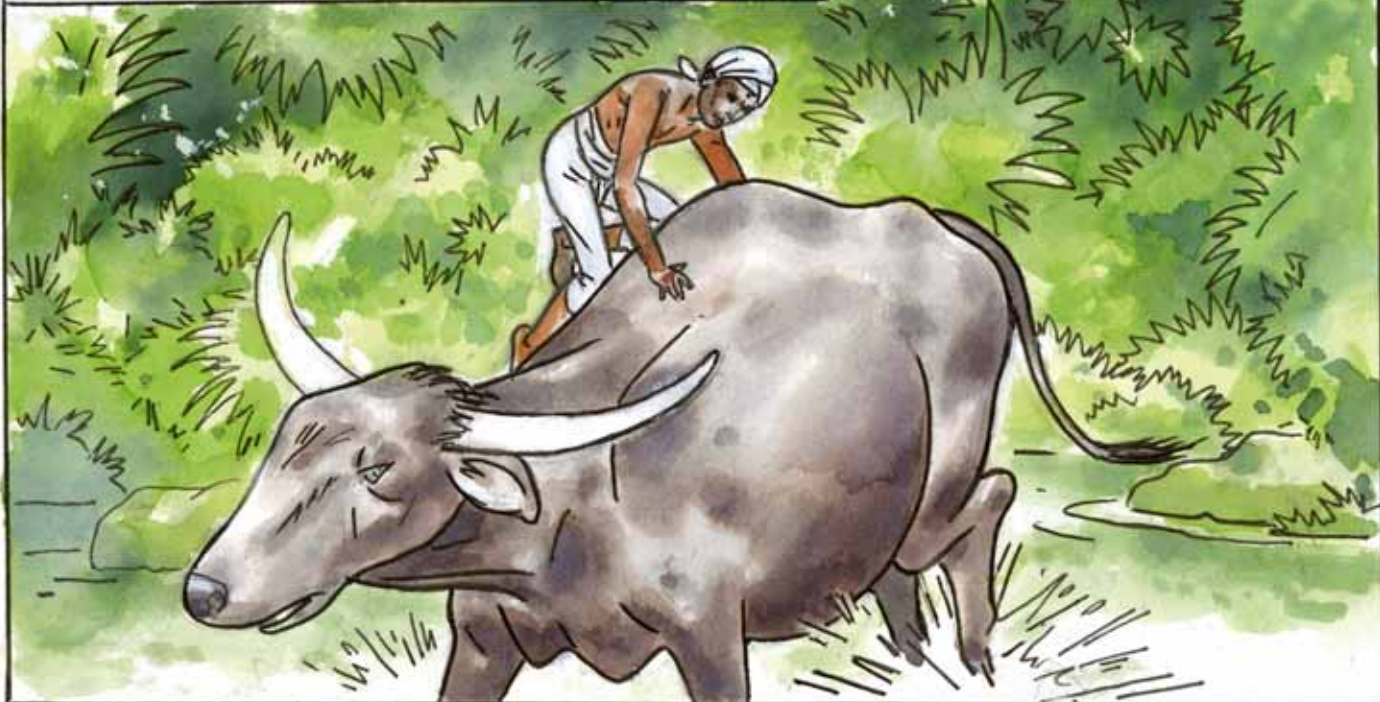
En allen ontteden hun buffels van de ploegjukken, en slingerden zich op de brede ruggen, en galoppeerden weg door de sawa's,

over galangans, door modder, door kreupelhout en bos, en alang-alang, langs velden en wegen.

En toen ze hijgend en bezweet binnenrenden in het dorp Badoer, was Saïdjah niet bij hen.

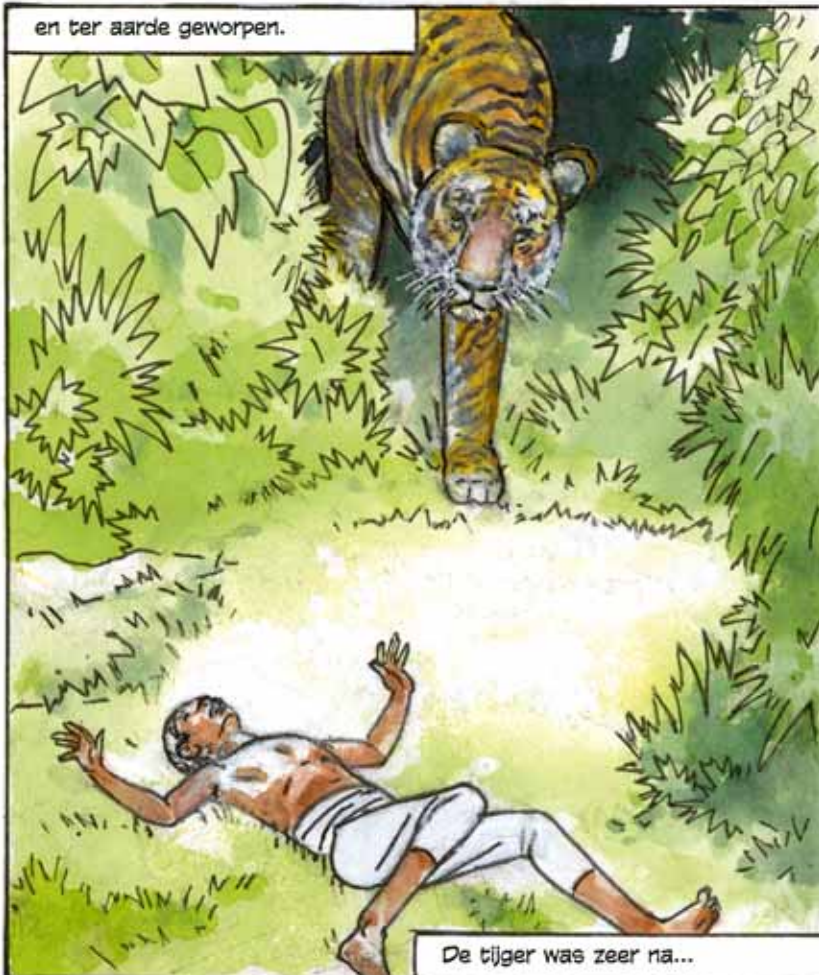
Want toen deze zijn buffel, bevrijd van het juk, had bestegen als de anderen om te vluchten als zij,

had een onverwachte sprong van het dier hem 't evenwicht benomen

en ter aarde geworpen.

De tijger was zeer na...

Saïdjah's buffel, voortgedreven door eigen vaart, schoot enige sprongen voorbij de plek, waar zijn kleine meester de dood wachtte.

Maar door eigen vaart alleen, en niet door eigen wil, was het dier verder gegaan dan Saïdjah.

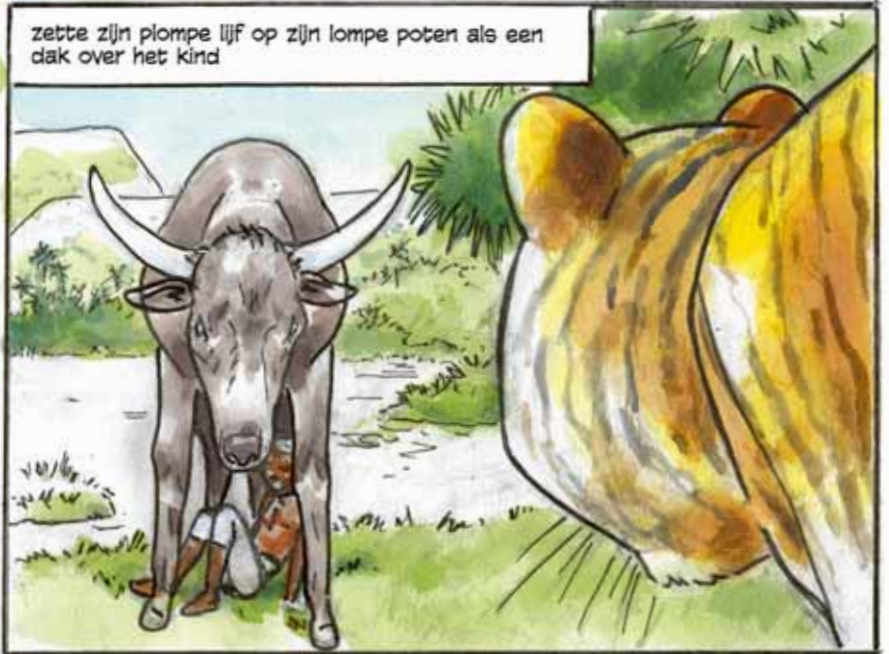
Want nauw had het de stuwing overwonnen die alle stof beheerst, ook na 't ophouden van de oorzaak die 't voortstuwde,

of 't keerde terug,

zette zijn lompe lijf op zijn lompe poten als een dak over het kind

en keerde zijn gehoornde kop naar de tijger.

